

maakt ruimte voor onderwijs

MODULEHANDLEIDING

GRAMMATIK A2-B1

Inleiding	1
Doelgroep	2
Rubriekenoverzicht	2
De rubrieken toegelicht	5
Rubriek A: schwache Verben	6
Rubriek B: starke Verben	6
Rubriek C: Modalverben	6
Rubriek D: Präpositionen im Dativ	6
Rubriek E: Präpositionen im Akkusativ	6
Rubriek F: Steigerungsstufen	6
Rubriek G: Konjunktiv II	7
Rubriek H: Wechselpräpositionen	7
Rubriek I: Reflexivverben	7
Rubriek J: Verben mit Präfix	7
Rubriek K: Imperativ	7
Rubriek L: Konjunktionen (denn, aber, oder, als, ob, obwohl)	7
Rubriek M: Adjektive	7
Achtergrondinformatie	7
Achtergronden van Duits Grammatica A2-B1	7
Eindtermen	8
Streefniveaus	8

Inleiding

Numo is een online leermiddel waarmee leerlingen de basisvaardigheden van Nederlands, rekenen/wiskunde, Engels, Duits, Frans en Spaans adaptief kunnen oefenen tot ze het beoogde niveau hebben bereikt.

Adaptief betekent dat het programma zich automatisch aanpast aan het oefengedrag van leerlingen. Is een leerling goed in een vaardigheid, dan gaat hij er met sprongen doorheen. Bij onderdelen waarmee hij moeite heeft, staat het programma langer stil. De leerling krijgt dan extra oefeningen en meer feedback.

Numo kan teruggrijpen op oefenstof van groep 6 van de basisschool. Een leerling die uitblinkt in een vaardigheid, kan doorgaan met oefenen tot 3F- of zelfs 4F-niveau. Dat is de grote kracht van adaptieve software!

Doordat leerlingen met Numo de basisvaardigheden eigen maken, heb jij als docent meer tijd voor andere, leuke dingen, zoals individuele begeleiding, thema-opdrachten, interactieve werkvormen, oefenen met schrijfvaardigheid, projecten rondom rekenen, debatteren en literatuur.

Doelgroep

Duits Grammatica A2-B1 is gemaakt voor leerlingen in het voortgezet onderwijs die al kennis hebben gemaakt met de Duitse taal en heeft als doel de leerling te leiden naar beheersingsniveau B1 van het ERK (Europees Referentiekader). Duits Grammatica A2-B1 is naast elke lesmethode Duits te gebruiken en kan de grammaticale leer- en oefenstof van de methode deels of geheel vervangen.

De grammatica-onderwerpen in Duits Grammatica A2-B1 gaan uit van het aanbod in de gangbare lesmethodes Duits voor niveau B1. De onderwerpen en bijbehorende oefeningen worden specifiek beschreven in het **overzicht van Duits Grammatica A2-B1** aan het eind van deze handleiding.

Rubriekenoverzicht

Rubriek	Oefening	Type/opgaven	Oefendoel: Ik kan
Sprongtoetsen	Toets A, B, C Toets D, E, F Toets G, H, I, J Toets K, L, M	Meerkeuze/27 Meerkeuze/24 Meerkeuze/35 Meerkeuze/32	
A Schwache Verben	1 Zwakke werkwoorden in de tegenwoordige tijd herkennen. 2 Zwakke werkwoorden in de tegenwoordige tijd invullen. 3 Fouten in de verleden tijd herkennen en verbeteren. 4 De juiste werkwoordsvorm kiezen. 5 Zwakke werkwoorden in de verleden tijd zetten. 6 Zwakke werkwoorden in de tegenwoordige, verleden of voltooid tijd kiezen. 7 Zwakke werkwoorden in de tegenwoordige, verleden of voltooid tijd invullen.	Wijs aan in tekst/25 Open vraag/18 Wijzig tekst/15 .. 17 Meerkeuze/18 Open vraag/18 Meerkeuze/18 Open vraag/18	zwakke werkwoorden in de tegenwoordige tijd herkennen. zwakke werkwoorden in de juiste vorm typen als de Duitse infinitief gegeven is. fouten van zwakke werkwoorden in de verleden tijd verbeteren. bij zwakke werkwoorden de juiste vorm van de verleden tijd herkennen. zwakke werkwoorden in de verleden tijd typen als de tegenwoordige tijd gegeven is. herkennen welke tijd van een zwak werkwoord in de zin gebruikt moet worden. de verschillende tijden van het zwakke werkwoord typen.
B Starke Verben	1 Sterke werkwoorden herkennen. 2 Sterke werkwoorden in de tegenwoordige tijd. 3 Klankverandering bij sterke werkwoorden herkennen. 4 Sterke werkwoorden in de verleden tijd. 5 Sterke werkwoorden in het Nederlands aan de Duitse vorm koppelen. 6 Voltooid deelwoord van het sterke werkwoord. 7 Sterke werkwoorden in verschillende tijden.	Stenen/10 Meerkeuze/18 Rijen/30 Meerkeuze/18 Koppelpuzzel/10 Open vraag/18 Open vraag/18	het verschil tussen sterke en zwakke werkwoorden in de tegenwoordige tijd herkennen. de juiste vorm van sterke werkwoorden in de tegenwoordige tijd herkennen. aangeven of een werkwoord een klankverandering krijgt bij du/er/sie/es in de tegenwoordige tijd. de juiste vorm van sterke werkwoorden in de verleden tijd herkennen. sterke werkwoorden aan de juiste vertaling koppelen. sterke werkwoorden als voltooid deelwoord typen als de Duitse infinitief gegeven is. de verschillende tijden van het sterke werkwoord typen.
C Modalverben	1 De juiste vertalingen aan elkaar koppelen. 2 De vertaling van het werkwoord kiezen. 3 Modale hulpwerkwoorden in de tegenwoordige tijd invullen. 4 Modale hulpwerkwoorden in de verleden tijd invullen. 5 Modale hulpwerkwoorden vertalen in verschillende tijden.	Koppelpuzzel/10 Meerkeuze/18 Open vraag/18 Open vraag/18 Open vraag/18	modale werkwoorden aan de juiste vertaling koppelen. de Nederlandse vertaling van modale werkwoorden herkennen. de tegenwoordige tijd van modale werkwoorden typen als de Duitse infinitief gegeven is. de verleden tijd van modale werkwoorden typen als de Duitse infinitief gegeven is. de vertaling van de modale werkwoorden in verschillende tijden typen.
D Präpositionen im Dativ	1 Voorzetsels met de Dativ herkennen. 2 Voorzetsels met de Dativ aan de juiste vertaling koppelen. 3 Het juiste lidwoord na een voorzetsel met de Dativ kiezen.	Stenen/10 Koppelpuzzel/10 Meerkeuze/20	voorzetsels met de Dativ herkennen. voorzetsels met de Dativ aan de juiste vertaling koppelen. herkennen welk lidwoord er na een voorzetsel met de Dativ volgt.

	4 De juiste uitgang van het lidwoord in de Dativ invullen. 5 Het juiste lidwoord in de Dativ invullen. 6 De juiste vertaling van het voorzetsel in de Dativ met lidwoord invullen.	Open vraag/20 Open vraag/20 Open vraag/20	de juiste uitgang van het lidwoord in de Dativ typen. de juiste vertaling van het lidwoord in de Dativ typen. de juiste vertaling van het voorzetsel en lidwoord (Dativ) typen.
E Präpositionen im Akkusativ	1 De naamval van een voorzetsel herkennen. 2 Het juiste lidwoord na een voorzetsel met de Akkusativ kiezen. 3 De juiste uitgang van het lidwoord in de Akkusativ invullen. 4 Het juiste lidwoord in de Akkusativ invullen. 5 De juiste vertaling van het voorzetsel in de Akkusativ met lidwoord invullen.	Wijs aan in zin/10 Meerkeuze/20 Open vraag/20 Open vraag/20 Open vraag/20	het voorzetsel met de Akkusativ aanwijzen in de zin. het juiste lidwoord na een voorzetsel met de Akkusativ herkennen. de juiste uitgang van het lidwoord in de Akkusativ typen. de juiste vertaling van het lidwoord in de Akkusativ typen. de juiste vertaling van het voorzetsel en lidwoord (Akkusativ) typen.
F Steigerungsstufen	1 De juiste trap kiezen. 2 Foute trappen van vergelijking aanwijzen. 3 Het juiste vergelijkingswoord in de zin kiezen. 4 Het ontbrekend woord uit het schema invullen. 5 Gegeven woorden in de juiste trap invullen. 6 Woorden van trappen van vergelijking op de juiste plaats zetten. 7 Uit de zin de juiste vorm van het woord afleiden.	Meerkeuze/21 Stenen/10 Meerkeuze/21 Open vraag/21 Open vraag/21 Wijzig tekst/14 .. 15 Open vraag/15	de juiste trap bij de trappen van vergelijking herkennen. fouten in de trappen van vergelijking herkennen. het juiste woord van vergelijking herkennen in een zin. de ontbrekende vorm van de trappen van vergelijking in een schema typen. een aanvulling op het rijtje van de trappen van vergelijking typen. in lopende tekst herkennen welk woord van de trappen van vergelijking past. in een lopende zin het juiste woord van de trappen van vergelijking typen.
G Konjunktiv II	1 De zou-vorm herkennen. 2 Het rijtje van haben, sein en werden en de modale werkwoorden in de zou-vorm aanvullen. 3 Zou-vorm met würden invullen. 4 De juiste vorm kiezen bij werkwoorden met eigen zou-vorm. 5 Werkwoorden met eigen zou-vorm invullen. 6 Alle vormen in de zou-vorm invullen.	Rijen/30 Meerkeuze/18 Open vraag/18 Meerkeuze/18 Open vraag/20 Open vraag/18	aangeven of een werkwoord in de zou-vorm of in de verleden tijd staat. herkennen wat de volgorde is in het paradigma van een werkwoord in de zou-vorm. zou-vormen met 'würden' typen. herkennen wat de zou-vorm van een werkwoord is. bij werkwoorden met een eigen zou-vorm de juiste vorm typen. de zou-vorm in het Duits typen.
H Wechselpräpositionen	1 Werkwoorden van stilstand of beweging aanwijzen. 2 De naamval bij een keuzevoorzetsel bepalen. 3 De vertaling van de keuzevoorzetsels invullen. 4 Het juiste lidwoord na een keuzevoorzetsel kiezen. 5 7/2-regel herkennen. 6 Het juiste lidwoord na een keuzevoorzetsel kiezen. 7 Samengetrokken voorzetsels met lidwoord herkennen. 8 Samentrekkingen van voorzetsel met lidwoord herkennen. 9 De vertaling van het lidwoord invullen na een keuzevoorzetsel.	Wijs aan in zin/18 Meerkeuze/20 Wijzig tekst/30 Meerkeuze/16 Stenen/10 Meerkeuze/16 Stenen/10 Rijen/20 Open vraag/16	werkwoorden herkennen die stilstand of beweging uitdrukken. aangeven wat de naamval van een zinsdeel is na een keuzevoorzetsel. de vertaling van een keuzevoorzetsel in het Duits aanvullen. herkennen welk lidwoord er na een keuzevoorzetsel volgt. de 7/2-regel herkennen. herkennen welk lidwoord er na een keuzevoorzetsel volgt. herkennen of het gaat om een samentrekking van een lidwoord met een voorzetsel of niet. aangeven of een voorzetsel met het lidwoord samengetrokken kan worden. de vertaling van een lidwoord na een keuzevoorzetsel typen.

I Reflexivverben	1 Het lijdend voorwerp in de zin herkennen. 2 Dativ of Akkusativ kiezen. 3 Wederkerend voornaamwoord invullen. 4 Fouten in een tekst herkennen. 5 De juiste vorm van het wederkerend werkwoord en voornaamwoord invullen.	Wijs aan in tekst/10 Meerkeuze/10 Open vraag/18 Wijs aan in tekst/10 Open vraag/18	het lijdend voorwerp in de zin herkennen. herkennen of het bij het wederkerend voornaamwoord om de Dativ of Akkusativ gaat. het wederkerend voornaamwoord in een zin typen. fouten in het wederkerend voornaamwoord herkennen. de juiste vorm van het wederkerend werkwoord met voornaamwoord typen.
J Verben mit Präfix	1 Scheidbare werkwoorden herkennen. 2 Zwakke werkwoorden met voorvoegsel in de voltooid tijd zetten. 3 Sterke werkwoorden met voorvoegsel in de voltooid tijd zetten. 4 Werkwoorden met voorvoegsel in de voltooid tijd zetten. 5 De juiste vorm van het werkwoord invullen.	Rijen/30 Meerkeuze/16 Open vraag/16 Wijzig tekst/10 Open vraag/18	aangeven of een werkwoord wel of niet scheidbaar is. een zwak werkwoord met voorvoegsel in de voltooid tijd typen. een sterk werkwoord met voorvoegsel in de voltooid tijd typen. een zin aanvullen met werkwoorden met voorvoegsel in de voltooid tijd. de juiste vorm van een werkwoord met voorvoegsel typen.
K Imperativ	1 Het aantal aangesproken personen bepalen. 2 Van een werkwoord alle drie de vormen van de gebiedende wijs invullen. 3 De juiste gebiedende wijs kiezen. 4 De juiste gebiedende wijs invullen.	Rijen/30 Open vraag/15 Meerkeuze/18 Open vraag/18	aangeven hoeveel personen er aangesproken worden (gebiedende wijs). de drie vormen van de gebiedende wijs van een werkwoord typen. herkennen wat de juiste vorm van de gebiedende wijs in een zin is. de juiste vorm van de gebiedende wijs in een zin typen.
L Konjunktionen (denn, aber, oder; als, ob, obwohl)	1 Volgorde in de bijzin bepalen. 2 Voegwoorden vertalen. 3 Zinsdelen in de juiste volgorde plaatsen. 4 Voegwoorden invullen. 5 Hoofdzinnen met voegwoord verbinden.	Meerkeuze/18 Wijzig tekst/9 .. 12 Volgorde/18 Wijzig tekst/10 Open vraag/18	herkennen wat de juiste woordvolgorde in een bijzin is. de vertaling van voegwoorden invullen. zinsdelen op volgorde zetten. voegwoorden in een zin invullen. twee hoofdzinnen met een voegwoord aan elkaar typen.
M Adjektive	1 Bijvoeglijke naamwoorden herkennen. 2 Chunks van de der- en ein-Gruppe herkennen. 3 De juiste vorm van het bijvoeglijk naamwoord kiezen. 4 De juiste vorm van het bijvoeglijk naamwoord kiezen. 5 De juiste uitgang van het bijvoeglijk naamwoord invullen. 6 De juiste vorm van het zelfstandig gebruikt bijvoeglijk naamwoord afleiden uit een zin.	Wijs aan in zin/18 Rijen/30 Meerkeuze/18 Meerkeuze/18 Open vraag/18 Meerkeuze/18	het bijvoeglijk naamwoord aanwijzen in de zin. aangeven of een woord bij de der- of ein-Gruppe hoort. de juiste vorm van het bijvoeglijk naamwoord herkennen. de juiste vorm van het bijvoeglijk naamwoord herkennen. de juiste uitgang van het bijvoeglijk naamwoord typen. de juiste vorm van het zelfstandig gebruikt bijvoeglijk naamwoord herkennen.

De rubrieken toegelicht

Duits Grammatica A2-B1 bestaat uit verschillende rubrieken. Iedere rubriek wordt hier kort toegelicht. De onderwerpen zijn:

- swache Verben
- starke Verben
- Modalverben
- Präpositionen im Dativ
- Präpositionen im Akkusativ
- Steigerungsstufen
- Konjunktiv II
- Wechselpräpositionen
- Reflexivverben
- Verben mit Präfix
- Imperativ
- Konjunktionen (denn, aber, oder, als, ob, obwohl)
- Adjektive

Rubriek A: schwache Verben

In deze rubriek oefent de leerling met de zwakke werkwoorden in verschillende werkwoordstijden. Het gaat hierbij zowel om herkennen als om het actief beheersen van de stof. De leerling oefent in de tegenwoordige en verleden tijd en met het voltooid deelwoord.

Rubriek B: starke Verben

Net als in rubriek A wordt er in deze rubriek met de verschillende werkwoordstijden geoefend. In deze rubriek staan de sterke werkwoorden centraal. In de tegenwoordige tijd wordt ook de verandering van klank bij sterke werkwoorden met een 'a' of 'e' in de stam behandeld. Ook de verleden tijd en de het voltooid deelwoord worden actief geoefend.

Rubriek C: Modalverben

Na de zwakke en sterke werkwoorden zijn in rubriek C de modale werkwoorden aan de beurt. De leerlingen oefenen met het gebruik en de vertaling van de modale werkwoorden in de verschillende werkwoordstijden. Hierbij ligt de nadruk op het gebruik in de tegenwoordige tijd en verleden tijd.

Rubriek D: Präpositionen im Dativ

In deze rubriek gaat de leerling aan de slag met de voorzetsels van de *Dativ*. Het gaat hierbij om het herkennen en vertalen, maar ook om het gebruik in een zin, waarbij (de uitgang van) het lidwoord ingevuld moet worden.

Rubriek E: Präpositionen im Akkusativ

Ook in deze rubriek gaat het om voorzetsels, maar nu om die van de *Akkusativ*. Net als bij de *Dativ* gaat het hier zowel om herkennen als vertalen. Daarbij gaat de leerling aan de slag met het invullen van (de uitgangen van) de lidwoorden.

Rubriek F: Steigerungsstufen

Bij deze rubriek gaat het om de trappen van vergelijking en de bijbehorende woorden van vergelijking. De leerling leert herkennen welke vorm van de trappen van vergelijking gebruikt moet worden en hoe die vorm is opgebouwd. Hierbij is ook aandacht voor de onregelmatige vormen.

Rubriek G: Konjunktiv II

De *Konjunktiv II* wordt in het Duits veel gebruikt. In deze rubriek oefent de leerling met de werkwoorden die de zou-vorm vormen met *würden*, maar ook met de werkwoorden die een eigen zou-vorm hebben. Eerst oefenen ze dit los van elkaar, daarna komen ze gemengd aan bod.

Rubriek H: Wechselprepositionen

In deze rubriek begint de leerling met het herkennen van stilstand of beweging in een zin. Er vindt een geleidelijke opbouw plaats naar het zelf kunnen herkennen om welke naamval het gaat. Er is ook aandacht voor de vertaling van de voorzetsels en de zogenaamde 7/2-regel. In deze rubriek komen ook lidwoorden aan bod die samengetrokken worden met het voorzetsel. Uiteindelijk oefent de leerling alle mogelijkheden bij de keuzevoorzetsels door elkaar: plaatsbepaling, tijdsbepaling en 7/2-regel.

Rubriek I: Reflexivverben

Bij wederkerende werkwoorden in het Duits zit de moeilijkheid in het bepalen van de naamval van het wederkerend voornaamwoord. De leerlingen zoeken fouten in de naamvallen van het wederkerend voornaamwoord en vullen de juiste vorm in.

Rubriek J: Verben mit Präfix

Werkwoorden met een voorvoegsel kunnen scheidbaar of niet-scheidbaar zijn. De leerlingen leren herkennen welke voorvoegsels los van het werkwoord komen en welke niet. Aan het einde van deze rubriek kunnen ze de werkwoorden met voorvoegsel in verschillende werkwoordstijden invullen.

Rubriek K: Imperativ

De gebiedende wijs in het Duits werkt net anders dan in het Nederlands. De leerlingen oefenen eerst met het herkennen van wie er aangesproken wordt. Ze vullen het rijtje van de *Imperativ* van een werkwoord aan en uiteindelijk kunnen ze zelf uit de zin afleiden wie er aangesproken wordt en kunnen ze de juiste vorm van het werkwoord invullen.

Rubriek L: Konjunktionen (denn, aber, oder, als, ob, obwohl)

In deze rubriek is er aandacht voor een aantal nieuwe voegwoorden. In eerste instantie gaat het om de vertaling. Daarna leert de leerling over de woordvolgorde in de bijzin na een van deze voegwoorden.

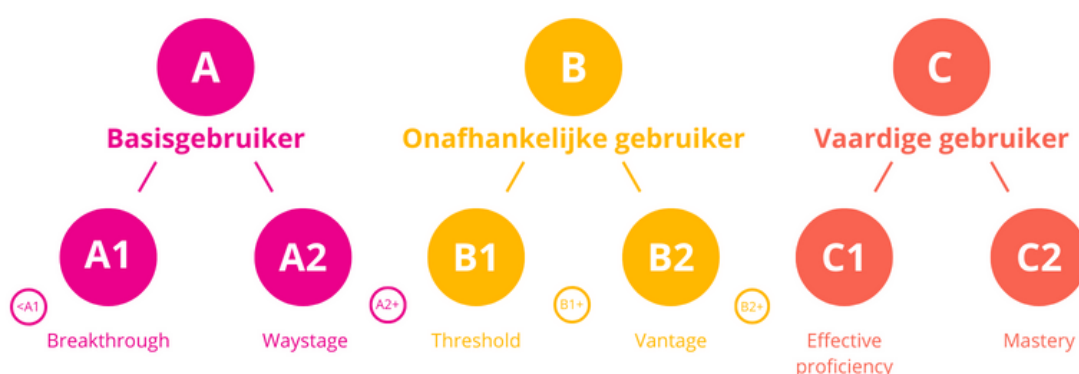
Rubriek M: Adjektive

Bij het bijvoeglijk naamwoord in het Duits komt er veel kijken. Het gaat om de naamval, het woord uit de *der-* of *ein-Gruppe* dat ervoor staat en om het geslacht. De rubriek is stapsgewijs opgebouwd van herkennen, naar kiezen, naar zelf invullen.

Achtergrondinformatie

Achtergronden van Duits Grammatica A2-B1

In het ERK (Europees Referentiekader) zijn de verschillende vaardigheden en de betreffende taalniveaus beschreven. Een beginnende taalleerder begint in principe op A0. Daarna volgen A1 en A2. De A staat hier symbool voor de basisgebruiker van de taal. Bij de stap van A2 naar B1 verschuift het taalniveau van basisgebruiker naar onafhankelijke gebruiker. De leerder is minder afhankelijk van de welwillendheid van de ander om begrepen te worden. Na B1 volgt B2, waarna de stap naar C1 en C2 gemaakt kan worden. Een taalleerder die het taalniveau C1 of C2 beheerst, is een vaardige gebruiker.

Bij deze verschillende taalniveaus wordt de te beheersen grammatica niet beschreven. Het ERK is een raamwerk voor het beheersen van uiteenlopende talen, waardoor het benoemen van de betreffende grammatica voorbij zou gaan aan de taalspecifieke kenmerken van die taal.

Op het niveau van A1 en A2 gaat het om eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen. De taalleerder grijpt nog vaak terug op het geleerde repertoire. In Duits Grammatica A1-A2 wordt ingegaan op de basisgrammatica die een beginnende taalleerder nodig heeft om correcte zinnen te kunnen maken op het betreffende taalniveau.

Eindtermen

Voor de moderne vreemde talen zijn er eindtermen per schoolniveau vastgesteld. Per vaardigheid kunnen de taalniveaus verschillen.

Schoolniveau	Taalniveau Duits
vmbo BB	A1/A2
vmbo KB	A1/A2 (deels B1 voor leesvaardigheid)
vmbo GL/TL	A2/B1
havo	B1/B2 (schrijven op A2+)
vwo	B1/B2 (deels C1 voor leesvaardigheid)

Streefniveaus

Waarbij de eindtermen de taalniveaus zijn van een leerling die het schoolniveau afrondt, zijn er voor de onderbouw ook streefniveaus geformuleerd. Voor Duits zijn deze voor vmbo BB vastgesteld op niveau A1 en voor vwo op A1/A2 (afhankelijk van de vaardigheid). In Duits Grammatica A1-A2 wordt daarmee recht gedaan aan het taalniveau van leerlingen uit de onderbouw en deels vmbo bovenbouw.

Bron: SLO (2021)